

Geologisch Geologisch
Nummer „GRONDIG BEKEKEN“

- 2 OKT. 2000

Lek - en Merwestreek

ARCHEOLOGISCHE WERKGEMEENSCHAP
VOOR NEDERLAND

15^e JAARGANG no. 3
September 2000

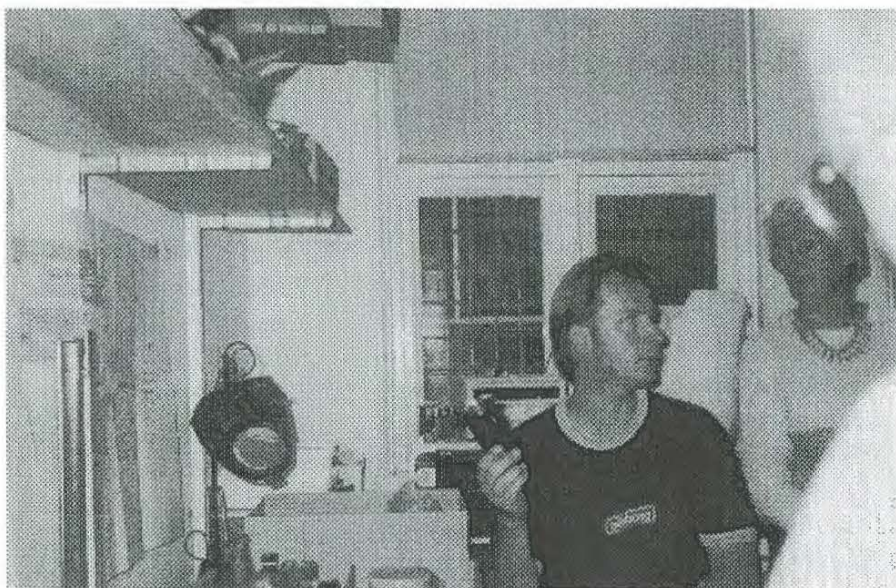
BEZOEK AAN DE WERKRUIJITE IN GORINCHEM

Arjan den Braven

Op zaterdag 8 juli jl. is de werkruimte in het historische pand "Dit is in Bethlehem" aan de Gasthuisstraat 25 in Gorinchem door niet minder dan 15 leden van onze afdeling bezocht. Direkt na aankomst werden we hartelijk ontvangen met koffie, thee en koekjes. Martin Veen vertelde over de werkgroep Gorinchem die wel met de AWN samenwerkt, maar daar geen onderdeel van uitmaakt. De werkgroep valt onder de gemeente en heeft daarmee een vast budget en is dus niet afhankelijk van subsidies. Wel is het zo dat de werkgroep grotendeels uit vrijwilligers bestaat, waarvan sommige AWN-lid zijn.

Op de eerste verdieping bevindt zich het Cultureel Historisch Centrum. Het bestaat uit een ontvangstruimte waar in een vitrine enkele vondsten staan opgesteld. Op deze verdieping bevindt zich ook de werkruimte van de werkgroep. Hier worden de vondsten in eigen beheer geconserveerd en gerestaureerd. Vanwege de grote hoeveelheid materiaal en de beperkte ruimte is een groot deel van de vondsten elders opgeslagen.

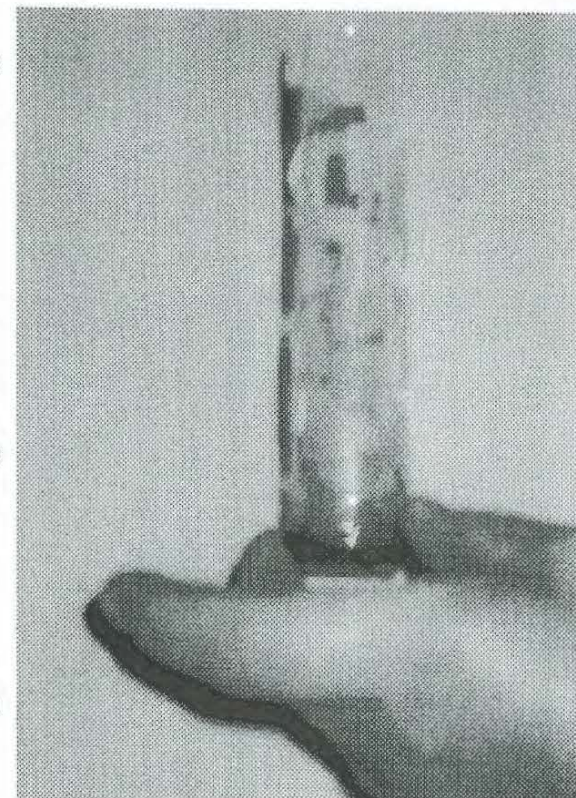
Na de ontvangst werd de groep vanwege zijn relatief grote omvang in tweeën verdeeld. De ene helft kon voorlopig rustig blijven zitten in de ontvangstruimte, terwijl de andere helft naar de werkruimte ging waar Martin van Vliet vertelde hoe het restaureren van glas in zijn werk ging. Dat het restaureren van glas een tijdrovende zaak is, werd al snel duidelijk. Alleen al het uitzoeken van de vele glasscherven op kleur en dikte kost veel tijd. Wanneer vervolgens uit deze hoop fragmenten enkele scherven tot redelijk complete exemplaren kunnen worden samengevoegd, worden ze met veel precisie d.m.v. een met twee-componentenlijm gevulde injectienaald geplakt. Uiteraard is dit proces omkeerbaar. Met behulp van warm water of aceton laat de lijm gewoon los. Als de scherven aan elkaar geplakt zijn, kunnen missende delen worden opgevuld door dezelfde kunststofachtige stof waarmee geplakt wordt. Eventueel kan het glas dan nog worden voorzien van een laagje vernis wat het irrisatieproces enigszins remt. Er werden tevens enkele gerestaureerde stukken getoond zoals een zeldzaam blauw drinkglas uit de 16e eeuw en de fragmenten van het vensterglas met de gebrandschilderde voorstelling van Christus die voorgeleid wordt aan Pontius Pilatus. Dit vensterglas, gevonden in een beerput aan de Blijenhoek, is van zeer hoge kwaliteit. (Zie Grondig Bekeken 1996-2 pagina 41-46).

De glasrestaurateur geeft uitleg. Foto; Bep van Loon.

Daarna vertelde Martin Veen over de conservering van metalen. Waar men vroeger metalen voorwerpen zo snel mogelijk liet drogen om vervolgens mechanisch schoon te maken, maakt men tegenwoordig steeds meer gebruik van elektrolyse. De bedoeling hiervan is om zoveel mogelijk zouten, die het roestproces bevorderen, uit het metaal te verwijderen. In simpele vorm kan dit proces bij iedereen thuis gedaan worden. Het komt erop neer dat het metalen voorwerp wordt opgehangen in een bak, gevuld met natronloog (natrium hydroxide) met een pH van ongeveer 11.

Het metaal wordt verbonden met de minpool van een spanningsbron, bijvoorbeeld een batterij. Aan de pluspool wordt een roestvrijstalen plaatje of zilver, (b.v. een lepeltje) verbonden dat eveneens in de bak wordt gehangen. Bij ongeveer 2 volt en enkele weken wachten (men is ongeveer klaar als het metalen object helemaal omringd is door luchtbelletjes) laat de corrosielaag gemakkelijk los en krijgt het voorwerp zijn oorspronkelijke gedaante en kleur. Dit laatste is bij veel andere conserveringsmethoden niet het geval. Vervolgens wordt het voorwerp verhit en kan het verder behandeld worden met lijnolie. Ook hier werden enkele gerestaureerde metalen voorwerpen getoond, zoals een soort hellebaard afkomstig van het Kazerneplein (voormalig huis Paffenrode). Voor een complete beschrijving van metaal verwijs ik naar Martin Veen. Al met al was het een gezellige, maar vooral leerzame dag.

Zó wordt een glas uit scherfjes opgebouwd.

Foto; Bep van Loon